

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله خانواده مسلمان ۳۱

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين، والعاقبه للمتقين،
ولاعداوان الا على الظالمين، والصلاه والسلام
على محمد الذي ارسله ربه رحمه للعالمين و
على آله و صحبه اجمعين.

خانواده مسلمان خانواده‌ای است که پایبند مقررات شریعت الهی و اخلاق و آداب اسلامی می‌باشد و برای به دست آوردن خیر و منافع این دنیا و دنیای پس از مرگ تلاش می‌نماید و برای زندگی در جامعه‌ای سالم با روشی هوشیارانه و اسلوبی آرام برای تحقق سربلندی دنیا و سعادت آخرت از هیچ سعی و تلاش فروگذار نمی‌نماید. به همین خاطر خانواده مسلمان همیشه میان آرمان‌گرایی و واقع‌بینی و دیدگاه فراگیری و جزئی‌نگری و عوامل ثابت و متغیر تعادل لازم را فراهم می‌نماید.

در عرصه آرمان‌گرایی و واقع‌بینی، خانواده مسلمان تلاش می‌کند که از زندگی خوب و سالم و درآمدی کافی و آینده‌ای روشن و در حال ترقی برخوردار باشد و خیر و سعادت خویش را در عملی نمودن مسئولیت‌های دینی و احکام اسلامی می‌داند و هیچ یک از رهنمودهای قرآن و سنت را به دست فراموشی و بی‌مبالاتی نمی‌سپارند. آنان از همان روزهای خواستگاری و نگاه‌های پاک و تفاهم ابتدایی با نشست‌ها و دیدارهای صریح و صادقانه و به دور از شک، شبهه و فریب‌کاری سنگ بنای سعادت خود را در زمین استوار می‌نمایند و توانایی‌ها و ویژگی‌ها، تناسب و شایستگی میان دختر و پسر را مورد توجه قرار

می‌دهند و هر یک از آنان به مسئولیت‌های فطری و اجتماعی خویش عمل می‌کنند و مرد از طریق کار و تلاش مخارج زندگی را فراهم می‌نماید و زن به اداره امور منزل و سرپرستی فرزندان می‌پردازد. در خانواده مسلمان مرد براساس مشورت، بررسی، تعاون و هماهنگی - که اساسی سالم برای هرگونه زندگی اجتماعی است - قوامت، سرپرستی و نظارت را بر دوش دارد. اساس روابط زن و مرد بر اطمینان متقابل و در کلام و معاشرت براساس اعتبارات انسانی ارزشمند رفتار می‌نمایند. در رابطه با هزینه‌های زندگی از ریخت و پاش پرهیز نموده و راه اعتدال را در پیش می‌گیرند، و زن شوهرش را به خریداری چیزهایی که با درآمد او سازگاری ندارد مجبور نمی‌کند و مرد نیز همسرش را به کارهایی که در حد توان و استعداد او نیست مجبور نمی‌نماید و درحالت بیماری و بارداری و عادت ماهیانه او را مورد مراقبت قرار می‌دهد.

معیار این روابط مشترک براساس: میانروی در جدی بودن، قاطعیت، تسامح، نرمش، عشق، متابعت، احترام متبادل، معرفت، تجمع مخاطر و مشکلات و پرهیز از افراط و تفریط و تلاش برای جلب رضایت خداوند است.

رعایت اعتدال در زمینه «فراگیری و جزئی‌نگری» بدین معناست که خانواده برای سر و سامان دادن به امور خود به صورت گام به گام عمل نماید و کاخ زندگی خود را مرحله به مرحله بسازد و برای رسیدن به آرزوها و امیدهایش نخواهد که راه یک ساله را یک روزه طی کند و

به اندک و حداقل هم قناعت ننماید و مبنای روابط خود را با خویشاوندان براساس روشی مطلوب و جدی و در عین حال واقع‌بینی و آرمان‌گرایی، پایه‌ریزی کند.

پایه‌های نهاد خانواده

ساختار خانواده شامل ساختار مادی و ساختار معنوی است. پایه‌ریزی خانه و منزل مسلمان و سالم از نظر مادی بدین صورت است که خانه‌ای پوشیده و محافظت شده و امن و به دور از داد و فریاد است. منزل آنها به گونه‌ای است که درون آن از بیرون برای نامحرمان قابل رؤیت نیست و پنجره‌هایش بلند و در شب‌ها مستور است. از حرمت و حیثیت در آن هم چون گوهری گرانبها محافظت می‌شود و اعضای آن از آمیختن و اختلاط مردان و زنان نامحرم پرهیز می‌نمایند و کار روا و ناروا را در آن با هم قاطی نمی‌سازند و با بهره‌گیری از اخلاق و آداب دینی آن را از ناهنجاری‌ها مصون می‌دارند. در آن صدای جیغ و داد، دشنام، ترانه‌های مبتذل و ساز، دهل، تار و عود نامشروع به گوش نمی‌رسد. سرود و آوازشان آوای قرآن و اذان و زمزمه لبانشان گفتن سبحان الله، لا اله الا الله و الحمد لله و الله اکبر است. در روزها، شبها و شادمانی با سر و صدای بلند و ناهنجار همسایگان خود را آزار نمی‌دهند و به هنگام مصیبت و عزا با داد و فریاد و فغان بر سر قضا و قدر فریاد نمی‌کشند و به حکم و اراده خداوند گردن می‌نهند.

اگر دارا باشند دست دردمندان و نیازمندان را می‌گیرند و در نهان به حد توان به آنان کمک می‌کنند و چنانچه خود مستمند و نیازمند باشند، راه پاکی و قناعت را در پیش می‌گیرند و دست نیاز را به سوی کسی دراز نمی‌نمایند و به گونه‌ای رفتار می‌کنند که بی‌خبران آنان را ثروتمند می‌شمارند و در شادمانی و مصائب راه شکیبایی را در پیش می‌گیرند. با آرامش و متانت به مسئولیت‌های خویش عمل می‌کنند و از ریاکاری پرهیز می‌نمایند و در بیان حق از کسی هراس به دل راه نمی‌دهند و از سرزنش سرزنشگران باکی ندارند و مدام خوش اخلاق و خوش برخورد می‌باشند.

سخن گفتن‌شان به سکوت بیشتر شباهت دارد تا سر و صدا و چهره خویش را با نور قرآن و نماز در روز و شب هنگام روشنایی می‌بخشند. به ناموس مردم چشم نمی‌دوزند و چشمان خود را از دیدن حرام فرو می‌بندند؛ زیرا نگاه نامحرم را هم چون مار زهرآگین به شمار می‌آورند و هیچ‌گاه بر خود نمی‌بالند و بر دیگران فخر نمی‌فروشند و از اسراف و ریخت و پاش در منزل، ماشین و ... پرهیز می‌کنند. چه دارا باشند و چه نادار نسبت به کسی حسادت نمی‌ورزند و به مال و ثروت دیگران چشم طمع نمی‌ورزند. شرم و حیا از سیمای‌شان مشاهده می‌شود و درخت ایمان و اخلاص در اعماق دل‌هایشان ریشه دوانیده و جز به نیکی زبان به سخن نمی‌گشایند و از پرگویی پرهیز می‌کنند و تنها برای شکسته شدن حرمت دین خداوند است که خشمگین می‌شوند.

درب خانه‌هایشان بر روی بدکاران بسته است، به اذیت و آزار دیگران دست نمی‌زنند و در جهت زیان مردم گام برنمی‌دارند و تنها در راه رضایت خداوند قدم می‌نهند و همراه با تواضع و فروتنی در مقابل خداوند به سوی نماز و جماعت و کار و خدمت گام برمی‌دارند و برای خیر و رفاه خود و دیگران و کمک به جمعیت‌های خیریه، مستمندان، بنای مسجد، مدرسه و بیمارستان از هیچ تلاشی دریغ نمی‌ورزند تا در آنها عبادت خداوند و خدمت به خلق انجام بگیرد.

منازل مردم مسلمان در حد امکان لازم است فراخ و وسیع باشد و چنانچه خدمتکاری داشته باشند اطاق و مسکن مستقلی را برای او فراهم می‌نمایند تا بیش از حد ضرورت با اهل منزل رفت و آمد نداشته باشد و تنها در حد ضرورت به اطاق و منزل آنها رفت و آمد نماید. خانواده مسلمان به تعهدات خود به موقع عمل می‌کنند و تنها به صداقت زبان به سخن می‌گشایند و امانت‌ها را به صاحبان امانت باز می‌گردانند و حق هر صاحب حقی را به آنها می‌دهند و به وعده‌ها و پیمان‌هایشان وفادار می‌مانند و از زیر بار تعهدات خویش شانه خالی نمی‌نمایند و بدون رضایت طرف مقابل قراردادی را فسخ نمی‌کنند. گشاده‌رو، گشاده‌دست، بزرگوار و بخشنده‌اند، به هیچ‌وجه اجازه نمی‌دهند به بیماری بخل و حسد مبتلا شوند و آنهایی هستند که رسول خدا صلی الله علیه وسلم در بخش اول یکی از فرموده‌هایش راجع به آنها می‌گوید: «بهترین بندگان خداوند آنهایی هستند که دیدار آنان خداوند را به یاد می‌آورد و بدترین بندگان خداوند آنهایی

هستند که با سخن چینی و فتنه‌جویی میان دوستان جدایی می‌اندازند و مدام در پی آن هستند که برای انسان‌های بی‌گناه و محترم، گناهان زشتی را نسبت دهند». (الترغیب و الترہیب: ج ۳ ص ۴۹۹).

- در نتیجه بدترین آدم‌ها دارای سه ویژگی هستند:
- ۱ - فساد برانگیزی و آتش‌افروزی.
 - ۲ - تلاش برای پاره نمودن رشته‌های محبت و ایجاد تفرقه و چنددستگی.
 - ۳ - تهمت زدن عمد و آگاهانه به انسان‌های بی‌گناه و فحش و ناسزاگویی افسارگیخته.

نهاد خانواده، در اسلام نهادی الهی و استوار است که در عرصه‌های دینی، انسانی، پیشرفت، تمدن، فرهنگ، معنویت، اجتماع و اقتصاد دارای ابعاد، مقاصد و اهداف دامنه‌داری در حال و آینده است؛ زیرا براساس امور ثابت و ماندگار زیر استوار می‌باشد:

دین و اخلاق: نظام خانواده از نظر اسلام به وسیله دیوار محکم و استوار ایمان و اخلاق محافظت می‌شود و آسایش، استقرار، تفاهم، استمرار و ماندگاری را در آن ضمانت می‌نماید و به وسیله عشق به کار، سازندگی، قناعت و پرهیز از بیهودگی و پوچی زشت و ویرانگر زمینه‌های لازم را برای آن‌که نهاد خانواده بتواند رسالتش را در زندگی در جهت کسب رضایت، فضل، محافظت و بخشش خداوند به انجام برساند، فراهم می‌نماید.

در واقع زندگی خانواده در سایه ارزش‌های دینی و اخلاقی، پایه‌های اطمینان و خاطر جمع‌ی متقابل میان زن و شوهر را استوار می‌نماید و از آلوده شدن به خیانت به روابط همسری و دروغ‌جویی می‌نماید و استقرار و آرامش کافی را فراهم می‌سازد و همه افراد خانواده را به تعاون و احترام متقابل وادار می‌نماید؛ زیرا دین انسان را به خداوندش ارتباط می‌دهد و در پیدا و پنهان هراس از او را در دل دارد و از طرف دیگر ارزش‌های اخلاقی، مانعی مهم و حیاتی در جلوگیری از ارتکاب فساد، فحشا و بی‌بندوباری است و اساس زندگی زناشویی را بر خیر و نیکی قرار می‌دهد.

عرصه تمدن: اما در بُعد تمدن و تعالی مادی، مدنی، معنوی و اخلاقی، نهاد خانواده در فضایی آرام و بدون جار و جنجال به تلاش، تربیت و سازندگی می‌پردازد و از کرامت، منزلت و شخصیت انسان پاسداری می‌کند. و از محیط و فضای داخلی و خارجی منزل با مراعات مقررات بهداشت و نظافت حمایت می‌نماید؛ زیرا «پاکی نیمه ایمان است». (مسلم روایت کرده است با لفظ: الطهور شطر الإیمان) و برای قیام و حرکت فراگیر در راستای رسیدن به اصول و ارزش‌ها و آرزوهای بلند انسانی و جامعه‌ای پیشرفته و پیشگام با دیگران، همکاری می‌نماید.

بُعد انسانی: مسلمانان اساس روابط خود را با دیگران بر مبنای معیارهای ایمان، دوستی متقابل انسان‌ها، معاشرت محترمانه همسایگی و دوستانه و حمایت از مال و ناموس

او در هنگام غیبت، مسافرت، احترام و اکرام به آنها به هنگام حضور و پرهیز از داد و فریاد، درگیری، اذیت، آزار و تجاوز به حیثیت و حرمت دیگران قرار می‌دهند.

بُعد فرهنگی: خانواده مسلمان به آموختن علم و دانش عشق می‌ورزند، و با آغوش باز به استقبال ارزش‌ها و زیبایی‌های دانش، هنر، معرفت و رفتار پسندیده می‌روند و الگویی ارزشمند از زندگی خانوادگی و اجتماعی را در ابعاد ایمانی، اخلاقی، تربیتی، اقتصادی، سیاسی، زبان و فرهنگ برای دیگران ارائه می‌دهند.

بُعد معنوی: فضای عطرآگین ایمانی و معنوی خانواده مسلمان برپایه ایمان به خداوند و دنیای پس از مرگ استوار است. عرصه تلاش و تکاپوی اعضای آن برای گسترش دامنه آرامش، اطمینان، محبت و پرهیز از اضطراب، تشنج، فروپاشی و دیگر ناهنجاری‌هاست و همه عواملی که زمینه ناراحتی و نگرانی را فراهم می‌نمایند از میان برمی‌دارند و همه نیازهای بهداشتی، مادی و معنوی را در دسترس قرار می‌دهند؛ زیرا تلاوت و تدبیر در قرآن، طناب نجات غرق‌شدگان، آرامش‌بخش دل‌های هراسان و پنجره امید بر روی غمناکان است، مدام خود را تقویت می‌نمایند و به وظایف و عبادت‌های دینی مانند: نماز، روزه، زکات و امر به معروف و نهی از منکر عمل می‌کنند؛ زیرا:

﴿لَا يَذْكُرُ اللَّهُ تَطْمِئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ (الرعد / ۲۸)

«آگاه باش تنها با یاد خداوند است که دل‌ها آرامش می‌یابند».

بعد اجتماعی : مسلمانان مدام در راستای منافع عمومی بدون تبعیض میان مسلمانان و غیرمسلمان، پیشگام هستند و برای گسترش خیر، نیکی، محبت اجتماعی، تفاهم و تعاون با دیگران در پیدا و پنهان از هیچ تلاشی دریغ نمی‌ورزند و از طریق عبادت زکات فقرا و مستمندان را مورد حمایت قرار می‌دهند، به عیادت بیماران می‌روند و از سختی‌ها و مصیبت‌ها با دیگران اظهار همدردی می‌نمایند و صفا، صمیمیت و دوستی را در میان مردم گسترش می‌دهند و شعار همیشگی آنها اسلام و احوال‌پرسی است و مدام چهره‌هایشان شادمان و درخشان است.

«هرچند خود نیازمند باشد، رفع نیازمندی دیگران را بر خود ترجیح می‌دهند». (الحشر : ۹)

پذیرایی از مهمان را دوست می‌دارند، اهل سخاوت و بخشندگی هستند، با بخل، تنگ‌چشمی و خواری میانه خوشی ندارند و از تهدید و هراسانیدن دیگران پرهیز می‌نمایند؛ زیرا پیامبر گرامی اسلام مص در این باره فرموده‌اند:

«به هیچ وجه روا نیست که مسلمانی، مسلمانی دیگر را مورد تهدید قرار دهد». (احمد و ابوداود)

بعد اقتصادی : از نظر اسلام بخش اقتصادی خانواده براساس روش «اعتدال و توازن» در دخل و خرج و پرهیز

از ریخت و پاش، بخل و تنگ‌چشمی استوار است و کوتاهی در مورد وظایف و غرق شدن در باتلاق و ولخرجی‌های غیرضروری و بی‌ارزش را روا نمی‌شمارد و هزینه و مخارج را به امور ضروری و برای رفع نیازهای اساسی اختصاص می‌دهد و از انبار کردن اشیاء لوکس و اشرافی و بدون استفاده و خواسته‌های نامطلوب سیری‌ناپذیر پرهیز می‌نماید؛ زیرا چنین روشی زمینه را برای برنامه‌ریزی سالم برای درآمد و مخارج خانواده فراهم می‌سازد و از روی حساب و کتاب خرج می‌نمایند و خود را در باتلاق بدهکاری‌های کوتاه و درازمدت - به ویژه وام‌های دارای ربا و سود - غرق نمی‌کنند و همه این احتیاط‌کاری‌های ضروری، زمینه را برای بالا رفتن میزان رشد، آموزش، سلامت، رفاه و آسودگی خاطر پدر، مادر و همه اعضای خانواده فراهم می‌نماید و آنها را از بسیاری مشکلات و لغزش‌های زیان‌بار مصون می‌نماید.

کار و تلاش سالم و سازنده فراوان خانواده در محیطی پاک و محترمانه و همکاری زن مسلمان در همه طرح‌ها و پروژه‌های مفید و سودآور به شرطی که به مسئولیت او در خانواده، حرمت و کرامتش خدشه‌ای وارد ننماید، بسیار مطلوب است، هم‌چنین اندیشیدن و برنامه‌ریزی برای مراحل آینده زندگی ضروری است.

این است راهی و شیوه‌ای که لازم است خانواده مسلمان آن را در پیش گیرد و من در ممالک شرق و غرب اغلب خانواده‌های مسلمان را این‌گونه دیده‌ام و چنانچه در برخی از خانواده‌های مسلمان مظاهری نفی و ناهنجاری‌های ناروا، عیوبی وجود دارد به دلیل جهل و

ناآگاهی و عدم پابندی به بانگ و فراخوانی شریعت خداوند قرآن و سنت رسول خداست. پدیده‌ای که برخی از خانواده‌های مسلمان را در عقب‌ماندگی، تباهی، سرگردانی و انحراف قرار می‌دهد.

از آن‌جا که خانواده مسلمان همه سعی و اهتمام خویش را از همان آغاز پایه‌ریزی و در ادامه آن، در مراعات مقررات شریعت اسلام به کار می‌گیرد، در مقابل دشمنی‌ها و رویارویی‌های دشمنانی که تلاش می‌نمایند بی‌بندوباری و روابط نامشروع را میان پسران و دختران جوان گسترش بدهند، بسان قلعه‌ای استوار و حفاظت شده در می‌آید.

و تا زمانی که خانواده‌ها به راه و رسم، مقررات و مسئولیت‌های دینی خود پایبند باشند، هیچ خطری جدی داخلی و خارجی نمی‌تواند کانون گرم آنها را مورد تهدید قرار دهد و واقعیت و آمارها نشان می‌دهد که خانواده‌های مسلمان در زمینه روابط خانوادگی سالم و همراه با عشق و محبت میان زن، شوهر و فرزندان و احترام به سالمندان الگو و نمونه‌ای متمدنا و بی‌نظیرند.

سپاس و ستایش پروردگاری را که به یاری او خوبی‌ها کامل می‌گردد.

**وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله
وصحبه أجمعین.
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین.**